

AVD MÄNNISKA OCH SAMHÄLLE-SOCIAL HÅLLBARHET
Freja Hjertqvist
Projektledare
Telefon 010-2249235
Freja.hjertqvist@lansstyrelsen.se

Inrättande av Centrum mot hedersrelaterat våld Västmanland

Beslut

Styrgrupp våld Västmanland beslutar:

1. att inrätta Centrum mot hedersrelaterat våld Västmanland (CMHV).
2. att verksamheten organisatoriskt inrättas under Centrum mot våld.
3. att Styrgrupp våld blir styrgrupp för CMHV.
4. att ingående partner tecknar ett samarbetsavtal avseende CMHV.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Länsstyrelserna har i uppdrag att erbjuda stöd för utvecklingsarbete och samarbete mellan statliga myndigheter, kommuner, regioner och civilsamhälle avseende mäns våld mot kvinnor.¹ Enligt 2 § förordning (2021:995) om länsstyrelsernas regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor anges att:

Vid varje länsstyrelse ska det finnas en särskild samordningsfunktion för frågor om mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel.

I detta ingår, enligt 3 § 1 st. 1, 2 och 4 pp. samma förordning, att stödja och bidra till framtagandet och genomförandet av strategier och handlingsplaner, införandet av effektiva metoder, arbetsstöd och kunskapsstöd i regionala och lokala verksamheter samt också till utbildning och kompetensutveckling i länet.

Nationella kompetensteamet, nuvarande Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck, vid Länsstyrelsen i Östergötland har i uppdrag att stödja utvecklingen av regionala, kommun- och myndighetsgemensamma resurscentra för barn, unga och vuxna som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Syftet med resurscentra är att främja samverkan mellan aktörer så som kommuner, region och polis och åklagare för att erbjuda anpassat och specialiserat stöd till utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Samverkan kan innebära samlokaliseringen av socialtjänst, hälso- och sjukvård

¹ Regleringsbrev för länsstyrelserna 2023.

Datum
2023-05-03

samt polis med flerspråkig kompetens för att underlätta stöd och skydd. Detta inkluderar även personer som medverkar i pågående brottsutredningar.

Länsstyrelsen i Västmanland ansökte och beviljades medel år 2021 för att utreda förutsättningar för ett regional kommun- och myndighetsgemensamt resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck. Projektperioden sträckte sig till den sista september 2022 och resulterade i en förstudie av de regionala förutsättningarna för ett regionalt resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck.

Förstudie av de regionala förutsättningarna

Slutsatserna från den förstudie som projektet genomförde redovisades i en särskild rapport.² Bland annat konstateras det i rapporten att kunskapen om hedersrelaterat våld och förtryck är generellt låg bland de verksamheter i länet som möter målgruppen och att arbetet ofta är personbundet. Kunskapsbrist leder i sin tur till svårigheter att upptäcka utsatthet i möten med målgruppen. Därutöver saknas det i hög grad särskilda rutiner för hur verksamheterna ska arbeta med målgruppen och det framgår även att det finns anledning att misstänka att orosanmälan enligt 14 kap § 1 Socialtjänstlag (2001:453) inte alltid görs, där vissa aktörer lyft en rädsla för att en sådan anmälan ska öka risken för de utsatta. Avsaknad av kunskap och rutiner är ett särskilt stort problem för så kallade särskilt utsatta grupper. Målgruppen själv uppger att de undviker att berätta om sin utsatthet i rädsla för att en orosanmälan ska upprättas. Samtidigt visar resultaten på vikten av en god myndighetssamverkan och upprättande av lägesbilder.

Då det är många aktörer som involveras då barn och unga under 18 år utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck kan målgruppen ha svårt att veta vart de ska vända sig. Ett regionalt kommun- och myndighetsgemensamt resurscentra bedöms kunna utgöra en väg in till ansvariga myndigheter för de utsatta. Verksamheten bör ha låga trösklar och en samordnande roll där tid finns för relation och tillitsskapande, som kan lotsa den utsatta till rätt kontaktpersoner. En verksamhet som enbart arbetar med hedersrelaterat våld och förtryck bedöms vidare ha förutsättningar att bygga upp det förtroende som krävs för att de utsatta ska söka stöd.

Det finns behov av kompetensstöd för de aktörer som träffar målgruppen. Redan i dag nyttjas stödtelefonen till Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck som kan bidra med generell information, men en regional verksamhet där det finns personliga kontakter bedöms kunna minska trösklarna för aktörer att ta kontakt för råd och stöd. Ett regionalt resurscentra bedömdes vidare kunna bidra till att upprätthålla en grundläggande kompetensnivå i länet kring hedersrelaterat våld och förtryck kring exempelvis strukturerade riskbedömningar.

Sammantaget drog Länsstyrelsen slutsatsen att det finns ett stort behov av ett regionalt kommun- och myndighetsgemensamt resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck i Västmanlands län.

² Att se till den utsattas bästa, dnr. 801-3672-2021.

Regionalt resurscentra HRV Västmanland

År 2022 beviljades länsstyrelsen medel för projektet *Regionalt resurscentra HRV Västmanland* för en fortsatt förankrings- och etableringsfas som är planerad att övergå i en operativ fas för kommande projektperiod 2023/2024. Länsstyrelsen avser att ansöka om ytterligare medel för finansieringen under den inledande perioden och att verksamheten ska övergå i egen finansiering under 2025.

Förslag till inrättande av Centrum mot hedersrelaterat våld Västmanland

Länsstyrelsen föreslår att ett Centrum mot hedersrelaterat våld Västmanland (CMHV) inrättas. Enligt förslaget ska verksamheten organisatoriskt inrättas under Västerås stads Centrum mot våld (CMV).

Länsstyrelsens överväganden redovisas nedan.

Målgrupp

Målgruppen för CMHV föreslås vara de flickor/kvinnor, pojkar/män och icke-binära samt personer med transerfarenhet som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor. CMHV ska kunna möta målgruppen noll till hundra år.

Utöver detta föreslås verksamheten även rikta sig till yrkesverksamma som möter den utsatta målgruppen, i synnerhet yrkesverksamma inom socialtjänst, skol- och fritidsverksamhet, Polismyndighet, Åklagarmyndighet, hälso- och sjukvård samt civilsamhällesorganisationer.

Syfte

Syftet med att inrätta ett regionalt resurscentrum i länet är huvudsakligen att:

- erbjuda målgruppen ett samordnat, konsultativt stöd och vägledning.
- erbjuda yrkesverksamma från myndigheter och frivilliga aktörer som arbetar med målgruppen samordnat, konsultativt stöd och vägledning.
- arbeta kunskapsfrämjande i länet, verka för att synliggöra behovet hos målgruppen samt erbjuda kompetenshöjande insatser med fokus på hedersrelaterat våld och förtryck, könsstympning, barn- och tvångsäktenskap.

Övergripande mål

Det övergripande målet är att barn, unga och vuxna som är eller riskerar att bli utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck, barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor har jämlik tillgång till specialiserat och anpassat stöd och hjälp oavsett vistelseort i länet.

Verksamheten ska arbeta för att:

- Att erbjuda vägledning och individuella stödsamtal till målgruppen (0–100 år) som söker stöd anonymt eller identifierat
- Att publicera och sprida information riktad till målgruppen och yrkesverksamma
- Att erbjuda vägledning och konsultativt stöd i enskilda ärenden till yrkesverksamma inom socialtjänst, skola och fritid, polismyndigheten, hälso- och sjukvård civilsamhällesorganisationer samt övriga myndigheter.
- Att presentera CMHV och utbilda om hedersrelaterat våld och förtryck för yrkesverksamma i länet
- Att bistå och stötta yrkesverksamma med riskbedömningar
- Att leda och kalla till strukturerad samverkan i enskilda ärenden

Huvudmannaskap

Utifrån tidigare försök att genomföra resurscentrasatsningen genom utökning av Barnahus 2019 samt utifrån den förstudie som Länsstyrelsen genomförde under 2022 och de dialogsamtal och workshops som myndigheten fört med representanter från länets kommuner, Region Västmanland, Polismyndigheten och Barnahus Västmanland har ett förslag på organisation tagits fram. Förslaget är att verksamheten ska inordnas under CMV.

Centrum mot våld är en verksamhet som riktar sig till de som utsätts för våld i nära relation inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt även utövare av våld i nära relation. Det är en öppenvårds- och lågröskelverksamhet som arbetar mot flera kommuner i Västmanland där den som söker stöd har möjlighet att vara anonym då det inte bedrivs myndighetsutövning. Verksamheten erbjuder i dag våldsutsatta möjlighet till rådgivande stödsamtal och uppskattningsvis en fjärdedel av deras ärenden i dag rör hedersrelaterat våld och förtryck. CMV bedömer att de har kapacitet och möjlighet att driva CMHV och har även uttryckt en vilja att bedriva en sådan verksamhet. De kan med hjälp av projektet ta emot barn, unga och vuxna utan några åldersbegränsningar men även omhänderta och möta de ärenden som rör exempelvis begränsningar för barn och unga att delta i idrott eller umgås med vänner, hot om tvångs gifte eller våld från anhöriga.

Barnahus Västmanland är en verksamhet som bedrivs i samverkan mellan Polismyndigheten, socialtjänsten i länets kommuner, Åklagarkammaren, Barn- och ungdomspsykiatri, Barn- och ungdomskliniken samt länsstyrelsen i Västmanland. Verksamheten riktar sig till barn och unga under 18 år som misstänks ha blivit utsatta för misshandel eller sexuella övergrepp, och där de ser

Datum
2023-05-03

det som angeläget att den är fredad från vuxna personer. Det saknar möjlighet till en öppen mottagning dit barn och unga själva kan söka sig för att få råd eller stöd kring frågor som handlar exempelvis om hedersrelaterat förtryck. Barnahus arbetar med myndighetsutövning vilket innebär att målgruppen som kan komma att ta emot stöd saknar möjlighet till anonymitet. I samtal med Barnahus har verksamheten uttryckt att de inte har möjlighet att möta målgruppen noll till hundra år, har inte ett intresse eller kapacitet av att ta på sig ett huvudmannaskap för eller driva ett Resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen att CMV är den verksamhet som bäst uppfyller de behov som identifierats för ett Centrum mot hedersrelaterat våld Västmanland. De erbjuder den sorts öppen lågtröskelverksamhet som identifierats som viktig dit målgruppen anonymt kan söka sig för att få råd och stöd samt bygga upp det förtroende och tillit som krävs för att de utsatta ska våga söka hjälp av hälso-och sjukvård, socialtjänst och/eller polis. CMV har möjlighet att ta emot utsatta barn, unga och vuxna samt har erfarenhet av arbete med målgruppen. Verksamheten bedöms också ha möjlighet att starta upp en mobil verksamhet för att kunna möta behovet i hela Västmanlands län.

Organisation

Utifrån de samtal och förslaget till huvudmannaskap som presenterats ovan föreslår Länsstyrelsen i Västmanland att fortsatt uppdragsgivare ska vara Länsstyrelsen fram till dess att verksamheten övergår i egen drift. Huvudman ska vara Västerås stad som tillsammans med CMV har arbetsgivaransvaret.

Finansiering

Projektet Regionalt resurscentra mot hedersrelaterat våld och förtryck finansieras av projektmedel från Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen Östergötland.

För de kommande projektperioderna 2023-10-01 – 2024-09-30 samt 2024-10-01 – 2025-09-30 avser länsstyrelsen Västmanland söka projektmedel för att bedriva den operativa verksamheten. För ovanstående projektperioder kommer ansökan av projektmedel att omfatta:

- en samordnare, heltidstjänst, placerad på CMHV.
- en kurator, heltidstjänst, placerad på CMHV.
- Leasingbil och drivmedel för att kunna vara mobila i länet.
- en projektledare, heltidstjänst, placerad på Länsstyrelsen Västmanland.
- kompetenshöjande insatser.

Från den 1 oktober 2025 väntas CMHV övergå till egen försörjning där länets kommuner, Region Västmanland och Polisregion mitt gemensamt finansierar och driver verksamheten.

Datum
2023-05-03

Samverkansavtal

Förutsättning för att CMHV ska kunna inrättas är att länets tio kommuner, Region Västmanland och Polismyndigheten godtar detta förslag till beslut. Om förslaget godkänns kommer ett avtal att upprättas och undertecknas av samtliga parter.

Avtalet kommer innebära en förbindelse om att medfinansiera CMHV med ekonomiska medel eller del av tjänst från och med det datum då verksamheter övergår i egen försörjning.

Väljer en part att ställa sig utanför ovan nämnda avtal kommer beviljade projektmedel att återbetalas till Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och projektet avslutas.

Insyn och inflytande

För att säkerställa samtliga parter insyn och inflytande i verksamheten kommer det i ovan nämnda avtal att regleras hur CMHV utformas och drivs i enlighet med avtalsparternas gemensamma önskemål.

Styrgrupp

Länsstyrelsen i Västmanland föreslår att Styrgrupp våld blir Styrgrupp för CMHV.

I Styrgrupp våld ingår chefer från rättsväsende, Region Västmanland och socialchefer från länets kommuner. Styrgrupp våld träffas fyra gånger per år där Länsstyrelsen är sammankallande.

Kontaktnät CMHV

I kontaktnätet för CMHV ingår representanter från länets kommuner, Region Västmanland, Polismyndigheten, andra berörda myndigheter samt representanter från civilsamhället.

Kontaktnätets uppgift är att främja och stötta utvecklingen av CMHV, ge insyn i den operativa verksamheten och ta del av statistik utifrån den framtagna uppföljningsmodellen.

Kontaktnätet träffas fyra gånger per år där Länsstyrelsen i Västmanland är sammankallande.

Underlaget har upprättats av

Freja Hjertqvist

Projektledare

Regionalt resurscentra

Stefan Renlund

Tillförordnad enhetschef

Enheten för Social hållbarhet

AVD MÄNNISKA OCH SAMHÄLLE-SOCIAL HÅLLBARHET

Freja Hjertqvist
Projektledare
Telefon 010-2249235
Freja.hjertqvist@lansstyrelsen.se